



Του
**Μηνά
Τσαμόπουλου**
mtsamopoulos@gmail.com

Ναυτιλία



Η ναυτοσύνη είναι βαθιά ριζωμένη στην ελληνική ψυχή και ιστορία. Είναι περισσότερο από επάγγελμα - είναι τρόπος ζωής, ταυτότητα και πολιτισμός. Αυτή τη ναυτική κληρονομιά επιχειρεί να φωτίσει η νέα έκθεση με τίτλο «Ραψωδία της Ελληνικής Ναυτοσύνης», που θα φιλοξενηθεί στην Ερμούπολη της Σύρου από τις 21 Ιουνίου. Δημιουργός της, ο ιστορικός, ερευνητής και συγγραφέας Γιώργος Μ. Φουστάνος, ο οποίος αφιέρωσε τη ζωή του στη μελέτη της σύγχρονης ιστορίας της ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας.

Η «Ραψωδία της Ελληνικής Ναυτοσύνης» είναι κάτι παραπάνω από μια απλή ιστορική παρουσίαση. Είναι μια κατάθεση ψυχής, μια οδή στον μόχθο, στο όραμα και στη δύναμη του ελληνικού ναυτικού κόσμου. Είναι δε η τρίτη ναυτιακού ενδιαφέροντος που διοργανώνει τα τελευταία τέσσερα χρόνια στη Σύρο η Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία NABIPA. Από τις 21 Ιουνίου η Σύρος γίνεται Ξανά το σταυροδρόμι όπου η ιστορία της ναυτιλίας συναντά το μέλλον της. Μιλήσαμε μαζί του για το όραμα της έκθεσης, την επιλογή της Σύρου, τους ανθρώπους πίσω από το ελληνικό ναυτιακό θαύμα, αλλά και για τον καθοριστικό ρόλο των γυναικών σε αυτή τη σπουδαία διαδρομή.

- Κύριε Φουστάνε, τι σας ώθησε να διοργανώσετε αυτή τη νέα έκθεση;

Η ιδέα ξεκίνησε από την ανταπόκριση που είχε το κοινό στις δύο προηγούμενες εκθέσεις μας: «Η Εμπορική Ναυτιλία στη Μεταπολεμική Ερμούπολη» το 2022 και «Το Ελληνικό Ναυτιακό Θαύμα» το 2023. Ο κόσμος, και κυρίως οι νέοι, έδειξαν αληθινό ενδιαφέρον να μάθουν τι είναι η ναυτιλία, ποιοι είναι οι πρωταγωνιστές της και γιατί αφορά όλους μας. Είτσι γεννήθηκε η επιθυμία να κάνουμε αυτή την προσπάθεια θεσμό. Άλλωστε υπάρχουν αναρίθμητα θέματα γύρω από τη ναυτιλία που είναι βέβαιο ότι θα προκαλέσουν το ενδιαφέρον Ελλήνων και αλλοδαπών εάν παρουσιαστούν σε μορφή έκθεσης. Θα προσπαθήσουμε επομένως να συνεχίσουμε και τα επόμενα χρόνια να τα προβάλουμε, αξιοποιώντας τη μακρόχρονη εμπειρία μας στον χώρο της ιστορικής έρευνας και φυσικά το αρχείο που έχουμε συγκεντρώσει. Μας ενδιαφέρει απόλυτα να αντιληφθεί ο κόσμος τη σημασία της ναυτιλίας στις ζωές όλων μας. Αυτός είναι άλλωστε και ο λόγος που δημιουργήσαμε την NABIPA. Ο πλανήτης μας δεν μπορεί ούτως ή άλλως να λειτουργήσει χωρίς το ναυτιακό έργο.

- Τι περιλαμβάνει φέτος η έκθεση;

Εδώ και πολλά χρόνια προβληματιζόμαί όταν ακούω περί ταξικών διαφορών, επειδή αυτό λειτουργεί διχαστικά. Είναι ίσως εύκολο να μιλάει κανείς για ταξικές διαφορές όταν αναφέρεται σε έναν απλό πολίτη και τοποθετεί απέναντί του ένα εύπορο επιχειρηματία, εφοπλιστή στη συγκεκριμένη περίπτωση. Υπάρχει πράγματι διαφορά και είναι εμφανής τις περισσότερες φορές. Αυτό όμως που κανείς δεν γνωρίζει, επειδή ποτέ δεν του έχει εξηγηθεί, είναι το πώς έφτασε κάποιος στην επιτυχία που τον καθιστά στα μάτια μας διαφορετικό. Από πού ξεκίνησε και πώς προχώρησε στη ζωή του. Εάν λοιπόν ανατρέξουμε



Ο Γεώργιος και η Πολυτίμη Ανδρεάδη με τα παιδιά τους. Από αριστερά: Φραγκούλης, Αθηνά, Σπύρος, Κατερίνα και Στρατής

Η ΡΑΨΩΔΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΑΥΤΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗ ΣΥΡΟ

Ο ιστορικός της ναυτιλίας Γιώργος Φουστάνος μας ξενάγει στην έκθεση-ύμνο στη θάλασσα και στους ανθρώπους της, που ανοίγει στις 21 Ιουνίου στην Ερμούπολη. «Θέλουμε να καταρρίψουμε τον μύθο ότι ο εφοπλιστής είναι απλώς ένα πρόσωπο μακριά από τον απλό πολίτη. Οι περισσότεροι από αυτούς ξεκίνησαν από τα κατώτερα στρώματα, ως ναυτικοί, μηχανικοί, καπετάνιοι. Δεν είχαν κρατική στήριξη, δεν είχαν επιδοτήσεις».

στις ρίζες των εφοπλιστικών οικογενειών, θα διαπιστώσουμε ότι η συντριπτική πλειοψηφία τους ξεκίνησαν από ένα ταπεινό ναυτικό. Ναυτικό όμως που είχε όραμα για δημιουργία. Ναυτικό που δεν περίμενε τα δεκανίκια των κρατικών επιδοτήσεων για να πραγματοποιήσει τα όνειρά του. Ναυτικό που δεν φοβήθηκε τον ανταγωνισμό.

- Μπορείτε να αναφέρετε κάποια παραδείγματα;

Είναι συγκλονιστικό να φανταστεί κανείς ότι οι περισσότεροι εφοπλιστές -και ιδιαίτερα αυτοί που δημιούργησαν εκ του μηδενός και χωρίς την ελάχιστη κρατική οικονομική στή-

ριξη, με τις πρωτοβουλίες τους στην αλλοδαπή, το ισχυρό υπόβαθρο για να αναδειχθεί μεταπολεμικά το ελληνικό ναυτιακό θαύμα-προέρχονται από απλούς ναυτικούς. Ονόματα που έχουν καταγράψει σπουδαία διαδρομή στη ναυτιλία, όπως οι Γουλανδράδες, οι Λυκαρδόπουλοι, οι Κουλουκουνηδές, οι Φαφαλιό, οι Λιβανοί, οι Λεμοί, οι Ανδρεάδης, οι Πατέρες, οι Χατζηπατέρες, οι Πολέμηδες και τόσοι άλλοι, ξεκίνησαν από έναν ναυτικό, πλοίαρχο ή μηχανικό. Ακόμα και μετά τον πόλεμο, ο εφοπλισμός συνέχισε να εμπλουτίζεται από προσωπικότητες που ξεκίνησαν ως ναυτικοί. Χαρακτηριστικά δε θα

αναφέρω τέσσερις οικογένειες που σήμερα βρίσκονται στην κορυφή της ναυτιλίας των Ελλήνων: Αγγελικούσης, Κωνσταντακόπουλος, Τσάκος, Μεθενίτης/Μαρτίνας. Ο συνολικός στόλος αυτών και μόνο των οικογενειών κοιντεύει να φτάσει τα 1.000 πλοία. Αυτή ακριβώς είναι η «Ραψωδία της Ελληνικής Ναυτοσύνης» που φιλοδοξεί να προβάλει η έκθεσή μας. Επιχειρήσαμε να σκιαγραφήσουμε τις ζωές και το έργο αυτών των ανθρώπων για να τις δουν οι νέοι και να οραματιστούν, να αποκτήσουν πρότυπα δημιουργίας, κάτι που χρειάζονται όσο ποτέ σήμερα.

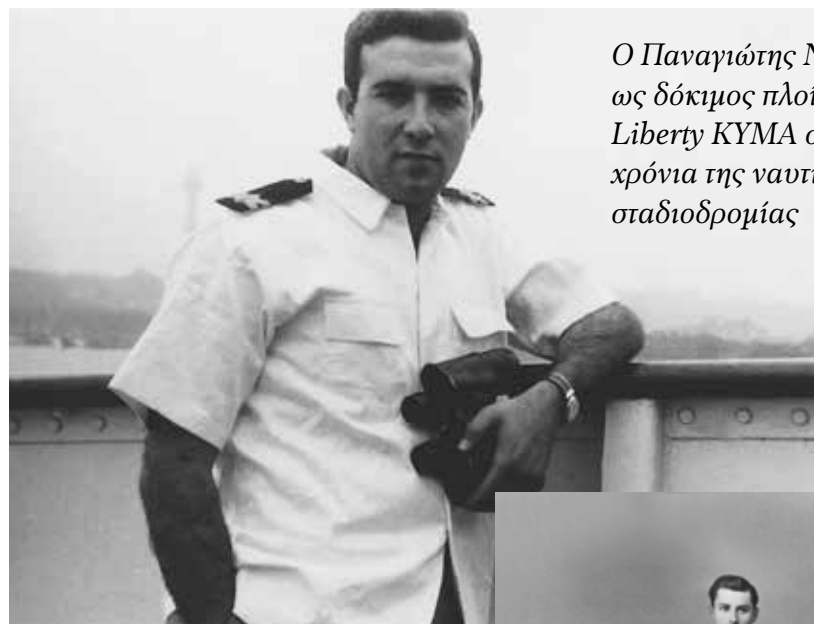
- Ποιο είναι το βασικό μήνυμα που



Ο Βασίλης Κ. Κωνσταντακόπουλος στο τιμόνι του πρώτου του πλοίου



Ο Κωστής και η Μαρία Λω με τους γιους τους



Ο Παναγιώτης Ν. Τσάκος ως δόκιμος πλοίαρχος στο Liberty KYMA στα πρώτα χρόνια της ναυτικής του σταδιοδρομίας



Ο πλοίαρχος Βασίλειος Ρεθύμνης με τα παιδιά του Νικόλαο (όρθιος αριστερά) και Μηνά (καθιστός) και τη σύζυγό του Μαριγώ (δεξιά). Ορθα, δεύτερη από αριστερά, η Ευγενία Πνευματικού και ο αδελφός της Μιχαήλ Πνευματικός

Ο Γιάννης Γκ. Γκούμας, δόκιμος στο φορητό τύπου Liberty NICOLAS KAIRIS.



πενρά η έκθεση μέσα από αυτές τις βιογραφίες;

Θέλουμε να καταρρίψουμε τον μύθο ότι ο εφοπλιστής είναι απλώς ένα πρόσωπο μακριά από τον απλό πολίτη. Οι περισσότεροι από αυτούς ξεκίνησαν από τα κατώτερα στρώματα, ως ναυτικοί, μηχανικοί, καπετάνιοι. Δεν είχαν κρατική στήριξη, δεν είχαν επιδοτήσεις. Είχαν όμως πείσμα, εξυπνάδα, διεθνή αντίληψη και ένα όραμα που ξεπερνούσε τα στενά σύνορα της Ελλάδας. **- Γιατί επιλέξατε την Ερμούπολη της Σύρου ως βάση της NABIPA και των εκθέσεών σας;**

Η απόφασή μας να δημιουργήσουμε με τον γιο μου Μιχάλη ένα πρότυπο ερευνητικό κέντρο στην Ερμούπολη για τη μελέτη της σύγχρονης ιστορίας της εμπορικής ναυτιλίας οφείλεται κυρίως σε δύο λόγους. Πρώτον, για να αποδοθεί η πρότερη τιμή στην πόλη στην οποία ξεκίνησε η σπουδαία διαδρομή της στον αμφοιπολικό χώρο η ναυτιλία των Ελλήνων και δεύτερον για να συμβάλει αυτό το κέντρο στη λειτουργία του και την εν γένει δραστηριότητά του στην εθνική προσπάθεια για αποκέντρωση ενός πολιτιστικού φορέα, ικανού να προσφέρει ποιοτικές θέσεις εργασίας.



Ο Απόστολος Β. Χατζηλευθεριάδης ως δόκιμος πλοίαρχος το 1951 στο Liberty AKTI.



Ο Σταύρος και ο Γιώργος Λιβανός με συνεργάτη τους στις δοκιμές του πλοίου HADJITSAKOS το 1956



Ο Γεώργιος και η Ζωγραφιά Νικολάου με τα παιδιά τους. Διακρίνονται από αριστερά: Νικόλαος, Αικατερίνη, Βιργινία, Ιουλία, Ελένη, Μαρία και Ουρανία

Οι γυναίκες της ναυτοσύνης

- Έχετε αφιερώσει την έκθεση και στις γυναίκες. Ποιον ρόλο είχαν στη δημιουργία του ελληνικού θαύματος στη ναυτιλία;

Καθοριστικό. Ήταν η σιωπηλή δύναμη πίσω από τους ναυτικούς. Στήριξαν τους άντρες τους, τα παιδιά τους, τις οικογένειές τους σε δύσκολους καιρούς. Κάποιες μάλιστα ανέλαβαν οι ίδιες τις επιχειρήσεις όταν έχασαν τους συντρόφους τους πρόωρα. Πέρασαν στο τιμόνι με γενναιότητα και διορατικότητα. Μιλάμε για γυναίκες όπως η Ζωγραφιά Νικολά-

ου, η Ευγενία Χανδρή, η Νανά Ευσταθίου, η Βιργινία Διακάκη, γυναίκες που αξίζει να αναγνωριστούν και να τιμηθούν δημόσια.

- Τι ελπίζετε να αποκομίσει ο επισκέπτης από αυτή την έκθεση;

Θέλουμε οι επισκέπτες, κυρίως οι νέοι, να δουν ότι τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο. Να εμπνευστούν από τις ιστορίες των ανθρώπων της ναυτοσύνης. Να μάθουν ότι επιτυχία δεν σημαίνει τύχη, αλλά αγónας, θάρρος και επιμονή. Η έκθεση είναι ένα εργαλείο μνήμης και ελπίδας. Ενα κάλεσμα να Ξαναδούμε με σεβασμό και υπερηφάνεια τη θάλασσά μας και τους ανθρώπους της.